

## იაგორ ბალანჩივაძე

აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტი  
ქუთაისი, საქართველო

e-mail: iagor.balanchivadze@atsu.edu.ge

<https://doi.org/10.52340/lac.2024.09.06>

## სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე მოსწავლეების მშობლების ჩართულობით, სწავლის ხარისხის გაუმჯობესება

საკვანძო სიტყვები: სწავლის ხარისხი, სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროება

განათლების სფეროს ერთ-ერთი გამოწვევაა მშობლის სწავლა-სწავლების პროცესში ჩართულობის უზრუნველყოფა. დიდი მნიშვნელობა აქვს სასკოლო საზოგადოებისათვის ყველა რგოლის ჩართვასა და თანამშრომლობას. სასკოლო საზოგადოების ერთ-ერთ მნიშვნელოვან რგოლად მშობელი ითვლება. მისი აქტიური ჩართვა მნიშვნელოვანია განსაკუთრებით, სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე მოსწავლეებისათვის, მათი მხარდაჭერ პოზიციამდე ყოფნა ეხმარება მოსწავლეებს საკუთარი შესაძლებლობების უკეთ დანახვაში, სუსტი მხარეების ძლიერად გარდაქმნასა და სწავლის ხარისხის გაუმჯობესებაში.

მშობელთა ჩართულობით სწავლის ხარისხის გაუმჯობესების უამრავი ეფექტური მაგალითი არსებობს, როგორც სკოლისათვის, ასევე მოსწავლისათვის და, რა თქმა უნდა, თავად მშობლებისათვის. მშობელთა ჩართულობის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი მეთოდი არის ეფექტური კომუნიკაცია, ინფორმაციის გაცნობა-გაცვლა და უკუკავშირი. ეფექტური ჩართულობისათვის მნიშვნელოვანია მშობლისათვის შვილის პროგრესისა და რეგრესის შესახებ სწორი ინფორმაციის მიწოდება.

მშობელთა ჩართულობა გულისხმობს საშინაო დავალების შესრულებაში დახმარებას, მის რეგულარულ შემოწმებას, მშობლის დახმარებას წიგნიერების ამალე-ბაში, მშობლები უნდა დაეხმარონ შვილებს დროის სწორად გადანაწილებასა და აქტი-ვობების დაგეგმვაში.

მშობელთა ჩართულობა სკოლაში გულისხმობს მშობლის პედაგოგებთან რეგულარულ კავშირს, სასკოლო ღონისძიებაში ჩართვას, სხვადასხვა გადაწყვეტილების პრო-ცესში მონაწილეობას, გარკვეულ დონეზე სკოლის მართვაში ჩართვა მშობლის მნიშვნე-ლოვანი მოვალეობაა. აღსანიშნავია ის ფაქტი, რომ ერთმანეთისაგან განსხვავდება მშობ-ლების სასკოლო ცხოვრებასა და მშობლების სწავლაში ჩართულობა.

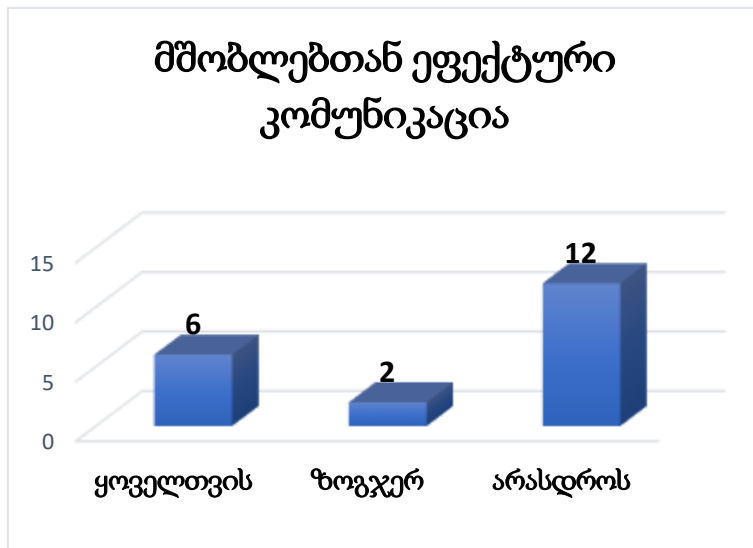
ტერმინი „მშობელთა ჩართულობა“ აღნიშნავს ერთობლივ და უწყვეტ პასუხის-მგებლობას მოსწავლეთა მიღწევებისა და სწავლების გაუმჯობესებაზე, როგორც შინ ასევე სკოლაში. მშობელთა ჩართულობა განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია მოსწავლეთა წარმატებისთვის, არის კვლევები, რომლებიც ადასტურებს, რომ ის მოსწავლეები, რომე-

ლთა სასკოლო ცხოვრებაში ჩართული არიან მშობლები, გამოირჩევიან მაღალი აკადემიური მოსწრებით, პოზიტიური ქცევით, აქვთ საკუთარი შესაძლებლობების რწმენა. სკოლებში ხშირად ვაწყდებით მშობლების პასიურობას, რაც აისახება მოსწავლეების სწავლის ხარისხზე. სწორედ ამან დაგვაფიქრა, შეგვესწავლა აღნიშნული პრობლემა, დაგვედგინა ამ პრობლემის გამომწვევი მიზეზები და განხორციელებული ინტერვენციებით აღმოგვეფხვრა ან შეგვესუსტებინა აღნიშნული პრობლემა.

ჩვენ შევისწავლეთ რამდენიმე სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე მოსწავლე, რომელთაც აქვთ ინტელექტუალური დარღვევა. ვფიქრობ კვლევის პროცესიც და შედეგიც საინტერესო იქნება, რადგან სწორედ სსსმ მოსწავლეების მშობლების ჩართულობაზე გავამახვილეთ ყურადღება.

დიაგნოსტიკა შედეგა რამდენიმე ეტაპისაგან: ანკეტირება მასწავლებლებთან, სიღრმისეული ინტერვიუ მშობელთან და მოსწავლეთა დიაგნოსტიკა ქართულ ენაში, თითოეულ მათგანს აქვს შესაბამისი მიზანი და ამოცანები. შევადგინეთ სათანადო კითხვები და შემდეგ ჩავატარეთ დიაგნოსტიკა.

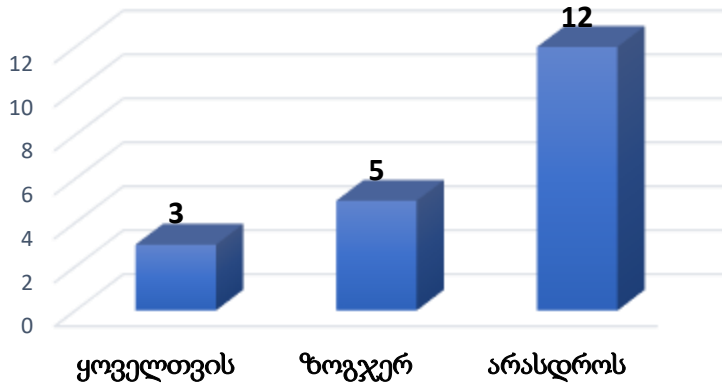
**ანკეტირება მასწავლებლებთან მიზანი:** დავადგინო რამდენად არიან ჩართული



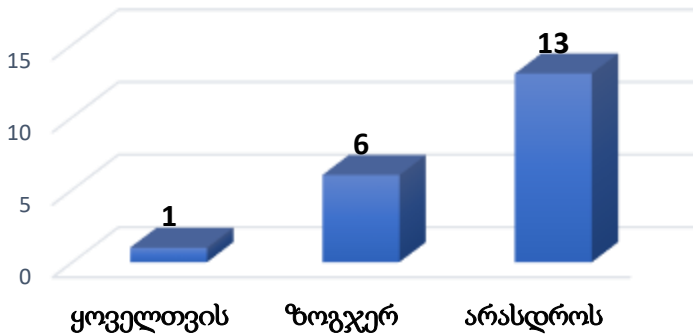
სსსმ მოსწავლეების მშობლები სწავლა-სწავლებაში, როგორია მათთან კომუნიკაცია. კვლევაში მონაწილეობა 20-მა მასწავლებელმა მიიღო (რამდენიმე ცხრილია წარმოდგენილი).

ჩვენ ვკითხეთ მასწავლებლებს რამდენად ახერხებდნენ მშობლებთან ეფექტურ კომუნიკაციას. აქვე მოცემული იყო სამი სავარაუდო პასუხი, რომლებიც ასე გადანაწილდა: 2-მა გასცა პასუხი ზოგჯერ, 12-მა უპასუხა არასდროს, ხოლო 6-მა აირჩია პასუხი ყოველთვის.

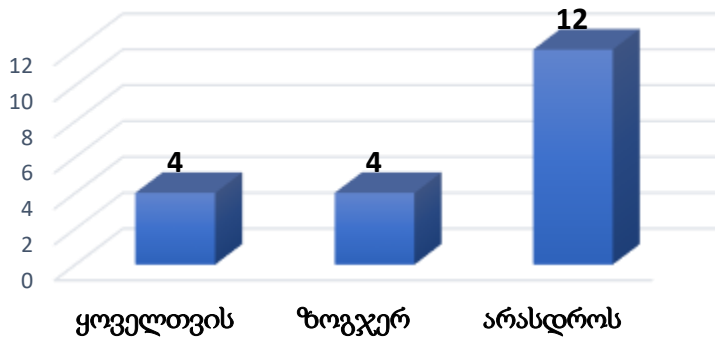
### კომუნიკაცია პროცესის შესახებ



### პროგრესის შეფასება



### მხარდამჭერი მშობლები



შემდეგ მათ ვკითხეთ ი.ს.გ შედგენის დროს (მიზნების დასახვისას) ითვალისწინებთ თუ არა მშობლის პრიორიტეტებს? პასუხები ასე გადანაწილდა: 5-მა გასცა პასუხი ყოველთვის, 13-მა - ზოგჯერ, ხოლო 2-მა არასდროს.

დავინტერესდით და ვკითხეთ აქვთ თუ არა მშობელთან კომუნიკაცია, უშუალოდ პროცესის შესახებ, პასუხები ასე გადანაწილდა: 3-მა გასცა პასუხი ყოველთვის, 5-მა გასცა პასუხი ზოგჯერ, ხოლო 12-მა გასცა პასუხი არასდროს.

ჩვენ დავინტერესდით გაგვეგო ი.ს.გ მიზნის მონიტორინგის დროს, ჰქონდათ თუ არა კომუნიკაცია მშობელთან, აფასებთ თუ არა პროგრესს ან რეგრესს მათთან ერთად - პასუხები შემდეგნაირად გადანაწილდა: 1-მა მასწავლებელმა გასცა პასუხი ყოველთვის, 6-მა ზოგჯერ, ხოლო 13-მა არასდროს.

დავინტერესდით გაგვეგო მასწავლებლებისაგან რამდენად ხშირად ყოფილან მშობლები ინიციატორები კომუნიკაციაში - პასუხები ასე გადანაწილდა: 4-მა გასცა პასუხი ყოველთვის, 3-მა ზოგჯერ, ხოლო 13-მა არასდროს.

მასწავლებლებს ვკითხეთ ახერხებენ თუ არა მშობლები თავი წარმოადგინონ მხარდამჭერი პოზიციიდან. პასუხები ასე გადანაწილდა: 4-მა გასცა პასუხი ყოველთვის, 4-მა აირჩია პასუხი - ზოგჯერ, ხოლო 12-მა კი არასდროს.

კვლევის შედეგად ჩვენ ნათლად დავინახეთ, რომ სსსმ მოსწავლეების მშობლების მცირე

ნაწილი არის ჩართული სწავლა-სწავლების პროცესში, ასევე არასაკმარისი კომუნიკაცია არის მასწავლებლებსა და მშობლებს შორის.

**სიღრმისეული ინტერვიუ მშობელთან: მიზანი:** დავადგინოთ რა ფაქტორები უწყობს, ან პირიქით უშლის ხელს მშობელს იყოს ჩართული შვილის სასწავლო პროცესში, რა როლს თამაშობს სსსმ მოსწავლის მშობელი ბავშვის განვითარებასა და განათლებაში.

სიღრმისეული ინტერვიუდან დადგინდა, რომ სკოლაში ვიზიტი არ ან ვერ ხერხდება ხშირად დროის უკმარობის გამო, შესაბამისად ვერ ხერხდება შვილის შესახებ პროგ-რესის ან რეგრესის შესახებ ინფორმაციის მიღება. საშინაო დავალებაზე დახმარება უმეტეს მშობლებს არ შეუძლიათ: ზოგისთვის დროის სიმცირე არის მიზეზი. ზოგის-თვის სირთულეა შესაბამისი სტრატეგიების შერჩევა, როგორ დაეხმაროს შვილს საშინაო დავალების შესრულებაში. მშობლები აცნობიერებენ საკუთარ როლს შვილის განვითარებაში და მზად არიან თანამშრომლობაზე, ცნობიერებისა და ცოდნის ამაღლებაზე რათა მეტად ჩაერთონ შვილის სასწავლო პროცესში.

მშობლებთან სიღრმისეული ინტერვიუს დროს, ძირითადად იკვეთება კომუნიკაციის პრობლემა 1 - კომუნიკაციის სირთულე მშობელსა და მასწავლებლებს შორის. ინფორმაციის ნაკლებობა, როგორ იყვნენ მხარდამჭერი მშობელი, სირთულე სტრატეგიების შერჩევაში, ასევე სოციალური ფონი. **მოსწავლეთა დიაგნოსტიკა ქართულ ენაში, მიზანი:** დავადგინოთ რა სირთულეები აქვთ მოსწავლეებს კითხვაში, წერასა და თხრობაში. ეს დაგვეხმარა სწორად შეგვერჩია ინტერვენციები (მხოლოდ ერთ მაგალითს წარმოვადგენ).

<b>კითხვა</b>	ცნობს ანბანის ყველა ასოს, არჩევს ხმოვანს და თანხმოვანს, ასახელებს მითითებულ ასოს ანბანის მწკრივში, კითხულობს 3 მარტივ წინადადებას ერთი ტექსტიდან, თუმცა უჭირს ხაზიდან ხაზზე გადასვლა. სასვენ ნიშნებს ცნობს, მაგრამ არ ითვალისწინებს. რთულ სიტყვებში (სამმარცვლიანი და მეტი) ტოვებს მარცვლებს, რთულ სიტყვებში ანაცვლებს ასოებს.
<b>თხრობა</b>	მისთვის ნაცნობი ამბის მოყოლის დროს თხრობის ტემპი არის ნელი, სიტყვებს შორის პაუზებით, სიტყვები ამბის მიმართ მიზანმიმართული, მოვლენების თანმიმდევრობა დაცული, მაგრამ სირთულე აღინიშნება უშუალოდ იმ წუთს ნათქვამ ამბავს ვერ იმეორებს, სიტყვების თანმიმდევრობა და ამბის თანმიმდევრობა არ არის გამართული.
<b>წერა</b>	მოსწავლეს კალამი უჭირავს მარჯვენა ხელში, სამთითა ჩაჭიდებით, უჭირს მეორე ხელით ფურცლის დაფიქსირება, ასოების ზომა არის არასტანდარტული, ზედა და ქვედა რეგისტრის ასოები არ არის დაცული. წინადადებაში სიტყვებს შორის დისტანცია არ არის დაცული. შეუძლია დაფიდან გადაწერა, მაგრამ ვერ წერს კარნახით.

მოსწავლეების შეფასებისას იკვეთება სხვადასხვა სახის სირთულე კითხვაში, წერასა და თხრობაში. ჩვენ პრიორიტეტად ჩავთვალეთ კითხვა, ხოლო წერა და თხრობა დამატებით პრობლემად ავირჩიეთ, მათზე პარალელურად მიმდინარეობდა მუშაობა. აქედან გამომდინარე პრობლემა 2 ასე ჩამოყალიბეთ: კითხვის სირთულე მოსწავლეებში. კვლევის შედეგების ანალიზმა დაგვანახა რა კუთხით უნდა დაგვეგეგმა და განგვეხორციელებინა ინტერვენციები რათა მოგვეხდინა პრობლემის აღმოფხვრა ან შემსუბუქება.

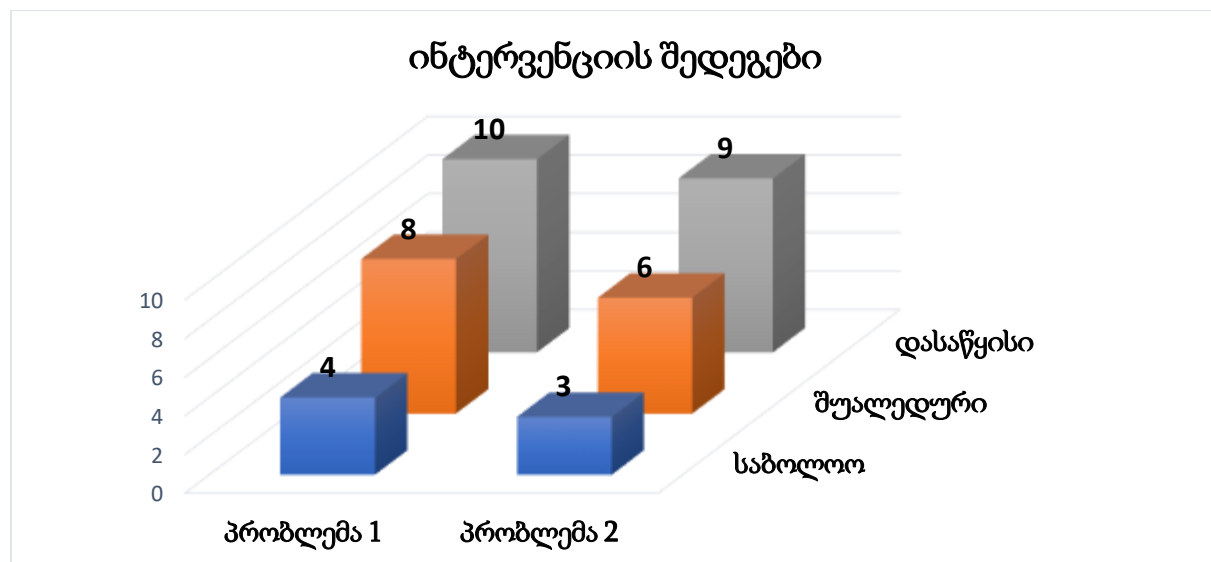
კვლევის შედეგების შეფასების შემდეგ დავგეგმეთ და განვახორციელეთ ინტერვენციები. ინტერვენციები განვახორციელეთ ორი მიმართულებით: მშობლებისათვის, რათა თავად შეძლონ ჩაერთონ შვილის სწავლა-სწავლების პროცესში და სასკოლო ცხოვრებაში. დავძლიეთ კომუნიკაციის სირთულები სკოლასა და მშობლებს შორის და მოსწავლეებისათვის კითხვის უნარის განსავითარებლად.

ინტერვენციები მშობლებისთვის სკოლასთან კომუნიკაციის გასაუმჯობესებლად, ხშირი და პოზიტიური კავშირი დავამყარეთ მშობლებთან, სადაც ჩავრთეთ საგნის მასწავლებლები. თვეში ერთხელ ვიწვევდით სკოლაში და ვაცნობდით შვილის მიღწევებს. შეხვედრების დროს მშობლებს საგნის მასწავლებელი წინასწარ აცნობდა იმ ტექსტებს, რომლებსაც შემდეგი თვის განმავლობაში მათი შვილები დაამუშავებენ. ვაცნობდით იმ სტარტეგიებს, რომლის გამოყენებით შეძლებდნენ საკუთარ შვილებს დაეხმარონ სირთულებების დაძლევაში. ინდივიდუალური სასწავლო გეგმის შემუშავების პროცესში მოვახდინეთ მშობლების გამოკითხვა და გავითვალისწინეთ მათი ინტერესები.

კითხვის უნარის განსავითარებლად გამოვიყენეთ „მთლიანობითი კითხვის მეთოდი“. მოსწავლეებს ვაწვდიდით ბარათებს, სადაც დახატულ საგანს, ქვემოთ ეწერა აღნიშნული საგნის ამსახველი სიტყვა. მრავალჯერადი და მრავალი ბარათის გამოყენების შემდეგ ვიყენებდით გამოტოვებულ ასოგერიან ბარათს, მოსწავლეს ვაძლევდით საშუალებას, ამოეცნო სიტყვის მთლიანი ხატი.

„მარცვალთა მწკრივი“ მოსწავლეებს ვაწვდიდით გადაბმული მარცვლების ბარათს და უნდა მოეხდინათ ამ ბარათზე, მარცვლების ისე განცალკევება, რომ გამოსულ-იყო სიტყვა. საყვარელი ზღაპრის გმირის აპლიკაციის შექმნა - მოსწავლეებს ვუკითხავდით ზღაპარს, ისინი ასახელებდნენ საყვარელ გმირს, წინასწარ ამოებჭდილ გმირებს გამოჭრიდნენ და ქვემოთ მიუწერდნენ სახელწოდებას. ამ აქტივობის შემდეგ ხდებოდა ამ გმირის სახელის წაკითხვა, დამარცვლა, გადაწერა, გამოძერწვა და გამოჭრა.

შესაბამისი ინტერვენციების განხორციელების შემდეგ, გავაკეთეთ შედეგების ანალიზი: კვლევის დაწყებამდე, კვლევის განხორციელების პროცესში, ანუ შუალედური შეფასებისას და კვლევის ბოლოს.



ინტერვენციის განხორციელებით ჩვენ ვხედავთ კარგ შედეგს: გაიზარდა მშობელთა ჩართულობა და შემცირდა სირთულეები კითხვაში. მოსწავლეთა მშობლების ჩართვით სსსმ მოსწავლეების სწავლის ხარისხის გაუმჯობესება უწყვეტი პროცესია, მოითხოვს უფრო მეტ დროს ვიდრე ტიპური განვითარების მქონე მოსწავლეებთან.

მშობლებთან რეგულარული ინფორმაციის გაცვლა და მათთვის მიგნებების და სტრატეგიების გაზიარება გამოიწვევს მათ მოტივაციას, დაინტერესებას შვილის სასკოლო შედეგების გაუმჯობესებაში მიიღოს მონაწილეობა.

კითხვის უნარის განსავითარებლად კი სსსმ მოსწავლეებთან რეგულარული მუშაობა საჭირო და შეუძლებელია სრულად ეს სირთულე ამ ერთი კვლევის ფარგლებში აღმოიფხვრას თუმცა კვლევამ აჩვენა, რომ დაგეგმილი და განხორციელებული ინტერვენციების შედეგად შევძელით პრობლემის შემსუბუქება.

#### ლიტერატურა:

1. აფთარაშვილი ი., ბალანჩივაძე ი., დევაძე ქ., მოდებაძე ნ. (2023). ინტელექტუალური დარღვევის მქონე მოსწავლეების სწავლების მეთოდლოგია, თბილისი.
2. ბაგრატიონი-მუხრანსკი მ., ტყემელაშვილი შ., ქურციკიძე ლ. (2021). ინკლუზიური განათლების გზამკვლევი, ინდივიდუალური სასწავლო გეგმა, თბილისი
3. ქურციკიძე ლ., ტყემელაშვილი შ. (2018) ინტელექტუალური სირთულის მქონე მოსწავლეთა განვითარების ხელშეწყობა. საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურის და სპორტის სამინისტრო, თბილისი
4. James C.Harriss, M. (2010). *Intellectual Disability*. New York: Oxford University Press
5. Michael L.Wehmeyer, K. A. (2017). *Handbook of Research-Based Practices for Educating Students with Intellectual Disability*. New York: Routledge

**Igor Balanchivadze**

Akaki Tsereteli State University

Kutaisi, Georgia

e-mail: [iagor.balanchivadze@atsu.edu.ge](mailto:iagor.balanchivadze@atsu.edu.ge)

<https://doi.org/10.52340/lac.2024.09.06>

### **Improving the quality of education with the involvement of parents of pupils with special educational needs**

#### **Abstract**

Parents are considered one of the important links of the school community. The role of parents, their active involvement is important especially for pupils with special educational needs, being in a supportive position helps pupils better see their own abilities, transform their weak points into strong ones and most importantly, improve the quality of learning.

We studied several pupils with special educational needs. In the process of the research, we focused in the involvement of the parents of the pupils of SSSM. Diagnosing consists of several stages: questionnaire with teachers, in-depth interview with parents and diagnosis of pupils in Georgian language.

As a result of the research, 2 problems were identified: difficulty in communication between parents and teachers and difficulty in reading among pupils. Based on the results, we planned and implemented interventions. We implemented interventions in 2 directions: for parents and pupils.

By implementing the intervention, we achieved a certain result: parental involvement increased and difficulties in reading decreased.

**Key words:** Degree of study, special educational need.